

OZNAČOVÁNÍ ALERGENŮ

**JE LEGISLATIVNĚ STANOVENO NA DATUM OD 13. 12. 2014
V SOULADU S POTRAVINOVÝM PRÁVEM**

Odvolání na legislativu:

EU – 2000/13 do 13. 12. 2014 a pak nahrazena 1169/2011 EU článek 21

ČR – Vyhláška 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků, § 8 odstavec 10.

Předpisy stanovují specifické požadavky na označování alergenových složek, u kterých je vědecky prokázáno, že vyvolávají u spotřebitelů alergie nebo nesnášenlivosti představující nebezpečí pro zdraví. Je tedy požadováno, aby veškeré složky byly zřetelně označeny názvem příslušné alergenní složky, pokud není přímo v názvu potraviny nebo jídla.

Vyjádření ministerstva zemědělství:

Poskytování informací o alergenech v případě nebalených potravin tj. i pokrmů stanovuje čl. 44 odst. 1 a) nařízení 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům. Nařízení nabývá účinnosti 13. prosince 2014.

Komentář ke zmíněnému ustanovení naleznete v bodech 2.5.1 až 2.5.3 dokumentu otázek a odpovědí k nařízení 1169 na této stránce:

http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/foodlabelling/proposed_legislation_en.htm

Označování pokrmů spadá do gesce Ministerstva zdravotnictví.

ALERGENY V POTRAVINÁCH

Specifikace alergenů:

Různé druhy alergií postihují až 30% populace a na alergii není lék. Každý jedinec musí zjistit podle příznaků, jaké potraviny se příště vyvarovat, jedině voda není alergenní.

Vysvětlení: Alergeny jsou přirozeně se vyskytující látky bílkovinné povahy, které způsobují u přecitlivělých jedinců nepřiměřenou reakci imunitního systému (IS), která může vyústit až v anafylaktický šok. V podstatě se jedná o poruchy imunity, kdy normálně neškodné látky fungují negativně - jako alergen a jsou napadány imunologickou obranou organismu.

Alergická reakce: Spočívá v tom, že IS reaguje tvorbou protilátek – bílkovin, které se specificky navazují na alergen a tak je deaktivují a vylučují z organismu. Existují různé druhy protilátek. Jedna z nich, která vyvolává alergické reakce, je Imunoglobulin E = IgE. Protilátka IgE se sama váže na alergen a vyvolává alergickou odezvu. Při alergické reakci zajišťuje IgE uvolňování signálních molekul do krevního řečiště, čímž okamžitě vyvolává symptomy typické pro potravní alergii. Nástup po požití nebo přítomnosti v prostředí je rychlý, zpravidla do 1 hodiny.

Projevy alergické reakce: kýchání, svědění, kopřivka, otoky, nadýmání, dýchací potíže, svědění rtů a úst, nevolnost, křeče, průjemy - to je výčet relativně mírných reakcí, ale může vyústit výjimečně až k anafylaktickému šoku. **Většinou zanikají v souladu s narůstajícími roky.**

Intolerance – averze: Je to též nepříjemná reakce, její nástup trvá delší dobu a projevuje se nadýmáním, průjemem nebo zácpou. Symptomy potravinové intolerance vznikají delší dobu a nezahrnují imunitní odezvu – nadýmání, průjem anebo zácpu. Nejedná se o alergickou reakci.

Prahové hodnoty: Minimální množství alergenu nezbytného pro vyvolání alergické reakce se označuje jako prahová hodnota. Každý jedinec má jiný práh, takže nelze objektivně stanovit univerzální hodnotu.

Běžné potravinové alergen: Mohou vyvolat všechny potraviny, ale **EU specifikovalo 14 hlavních potenciálních alergenů, které podléhají legislativnímu značení.**

Za další alergen lze považovat též **jablka, hrušky, meruňky, broskve, jahody, rajčata, špenát, aromatické byliny, ale ty neznačíme.**

Seznam potravinových alergenů, které podléhají legislativnímu označování dle směrnice 1169/11 EU

---

1. **Obiloviny** obsahující lepek - nejedná se o celiakii, jde o výrobky z nich
2. **Korýši** a výrobky z nich - patří mezi potraviny **ohrožující život**
3. **Veje** a výrobky z nich - patří mezi potraviny **ohrožující život**
4. **Ryby** a výrobky z nich
5. **Podzemnice olejná (arašíd)** a výrobky z nich- patří mezi potraviny **ohrožující život**
6. **Sójové boby (sója)** a výrobky z nich
7. **Mléko** a výrobky z něj - patří mezi potraviny **ohrožující život**
8. **Skořápkové plody** a výrobky z nich – jedná se o všechny druhy ořechů
9. **Celer** a výrobky z něj
10. **Hořčice** a výrobky z ní
11. **Sezamová semena (sezam)** a výrobky z nich
12. **Oxid siřičitý a siřičitany v koncentracích vyšších než 10 mg, ml/kg, l,**
vyjádřeno SO₂
13. **Vlčí bob (LUPINA)** a výrobky z něj
14. **Měkkýši** a výrobky z nich

Označení nebalených potravin = zhotovených pokrmů **ve školních jídelnách**

ZNAČENÍ ALERGENŮ JE POUZE INFORMAČNÍ POŽADAVEK.

Tato povinnost se týká všech výrobců potravin, všech článků veřejného stravování, jako např. restaurací, jídelen, nemocnic, sociálních ústavů, prodejen, pekáren atd.

Dne 13. 12. 2014 bude povinnost, při nákupu potravinářských výrobků nebo jídel ve veřejném stravování, vyznačit u výrobku (obsahuje-li) stanovený alergen.

Školním jídelnám se v tomto ohledu nechává prostor při aplikaci tohoto ustanovení, zejména s ohledem na charakter a druh konkrétního školského zařízení, kterého se označení přítomnosti alergenní složky týká.

Zákonné ustanovení určuje vedoucím jídelen „jasně a zřetelně označit“, což není sice nijak blíže specifikováno, lze však obecně odvodit, že se jedná o takové označení, které bude strávnicka dostatečně a jasným způsobem informovat o tom, že je alergenní složka v potravině přítomna nebo že některá složka pochází z alergenu uvedeném ve zmíněném seznamu legislativně značených alergenů.

Školní jídelna je povinna označit vyrobený pokrm s alergenní složkou, ale nebude brát zřetel na jednotlivé přecitlivělosti strávníků. Tuto skutečnost si musí každý strávník sám uhlídat. Není možné se věnovat při výrobě jídel strávníkům s potravinovou alergií jednotlivě, takže případným žádostem nebude vyhověno. Jídelna má pouze funkci informační tak, jako každý výrobce potravin a pokrmů.

Označení přítomnosti alergenu bude vyznačeno na jídelním lístku slovně, nebo číslem označující alergen. Pokud bude zvolené číselné značení, bude v blízkosti jídelního lístku seznam legislativně stanovených alergenů s označením čísla, které je přeneseno na jídelní lístek. Přítomnost alergenu bude přenesena z receptur a ingrediencí, které byly použity při výrobě jednotlivých pokrmů ve školní jídelně.

Rodičovská veřejnost bude informována na schůzkách a metodický materiál bude dostatečně s předstihem umístěn na web školy a nástěnky v budově MŠ tak, aby mohly být nejasnosti v uvádění alergenů včas odbornými pracovníky vysvětleny. Je vyloučeno, při výrobě snídaní, přesnídávek, obědů, svačin nebo večerí při počtu 20, 50, 100, 500, 1000, 1200 strávníků, věnovat se jednotlivcům s přecitlivělostí na některý alergen.

Školní stravování zajišťuje stravování dětí, žáků a studentů podle jednotlivých věkových kategorií a výživových požadavků a nelze spojovat dietní stravování s přecitlivělostí na některý alergen.